

Preek over 2 Samuel 6:11-23, Filip. 4:4

Broeders en zusters,

Vorige week heb ik met u stil gestaan bij de vraag of 'geloven en zeker weten' wel samen kunnen gaan. Vandaag wil ik met u nadenken over de verhouding tussen geloof en gevoel. Want dat die twee met elkaar te maken hebben mag duidelijkheid zijn. Nu kom ik nog wel eens met gelovigen in aanraking die zeggen dat het geloof nog een eindje moet zakken. Meestal maken ze er dan een beweging bij, het moet zakken van je hoofd naar je hart. En geloven met je hart is dan echt, dat is dan een geloof waarbij je ook iets ervaart, en geloven met je hoofd is niet meer dan het accepteren van een aantal geloofswaarheden. Zo zit dan in ons Nederlandse taalgebruik. Het hart als zetel van gevoel, het hoofd als zetel van ons verstand.

En toch is het goed om te realiseren dat er in de bijbelse tijd iets anders bedoeld werd als er gezegd werd dat we moeten geloven met ons hart. Want in bijbelse taal is het hart niet de zetel van onze gevoelens, maar veel meer de zetel van onze keuzes, de zetel van ons verstand. Men dacht in die tijd dat je met het hart geloofskeuzes maakte. Dat is dus even verwarrend. In ons taalgebruik denk je bij hart aan gevoelens, in bijbels taalgebruik aan de keuzes die je maakt. Het bijbelse hart is als het ware het hedendaagse hoofd. Vorige week heb ik over Hebr. 10 gepreekt en toen heb ik het gehad over een waarachtig hart, en ook over een verdeeld hart. Een verdeeld hart, is een hart dat niet echt is, dan doe je alsof. Uiterlijk doe je mee, maar je hart is er niet bij.

Diezelfde spraakverwarring zien ook bij ons geweten. In de bijbel zijn de nieren de zetel van het geweten. In Psalm 26:2 bijvoorbeeld staat: *Toets en beproef mij, keur mijn nieren.....* Daarmee bedoelt de schrijver uiteraard niet of de Here God wil onderzoeken of de nieren het nog wel goed doen, maar hij vraagt of God zijn geweten wil toetsen.

Omdat de bijbel met het hart dus iets anders bedoelt dan wij in ons spraakgebruik, moeten we uitkijken dat we geen dingen in de bijbel gaan lezen die er niet staan. Als de bijbel spreekt over geloven met je hart, heeft dat dus niet in de eerste plaats met je gevoel te maken.

Maar wil dat nu zeggen dat geloven en voelen niets met elkaar te maken hebben?
Nee, uiteraard niet.

Vorige week hebben we gezegd dat bijbels geloven zoiets betekent als vertrouwen. Je stelt je vertrouwen op God, je gaat een relatie met Hem aan. En zoals elke relatie ook te maken heeft met gevoel, heeft onze relatie met God dat ook. Stel je een huwelijk voor waarbij de gevoelens voor elkaar geen rol spelen, dat zou een vreemd huwelijk zijn. Maar net als de liefdesrelatie in het huwelijk gebaseerd is, op een onvoorwaardelijke keuze voor elkaar en toewijding aan elkaar, zo is dat ook ons met onze relatie met de Here God. De liefde van Gods kant is in de eerste plaats een onvoorwaardelijke opoffering. God gaf zijn Zoon in de dood om ons te redden. Daar koos Hij voor en op die manier wijdde Hij zich volledig aan ons mensen. En nu vraagt God van ons een reactie. Hij vraagt ook van ons een onvoorwaardelijke keuze van toewijding. En wie die keuze maakt om met God te gaan leven, zal gaandeweg van alles beleven in zijn menszijn. En daar horen de gevoelens volledig bij. De gevoelens zijn een gevolg van je geloof. Je bent niet tot gevoel gekomen, maar tot geloof.

Nu is het gekke met gevoel en ook met de uiting van je gevoelens, dat dit bij ieder mens verschillend is. Er zijn mensen die meer rationeel zijn ingesteld, zij maken hun keuzes door alle voors en tegens te overwegen. Anderen zijn meer intuïtief en laten zich daar het gevoel leiden. En het ene is niet beter dan het andere. Dezelfde gebeurtenis kan dan ook bij verschillende mensen verschillende gevoelens oproepen. Denkt u maar aan trouwerijen. Er zijn bruiden en bruidegommen die de hele dag lopen te stralen, er zijn er ook die op een trouwdag een keertje volschieten en de tranen de vrije loop laten. Twee verschillende soorten emoties, op dezelfde gebeurtenis. En het is echt niet zo dat de stralende bruid meer getrouwd is dan de huilende bruid, of andersom. Want niet jouw emoties bepalen of je echt getrouwd bent, maar of je 'ja' hebt gezegd tegen elkaar. En je hoeft je echt niet schuldig te voelen omdat jouw emoties anders zijn, dan bij een ander.

En toch zien we dat in het geloofsleven nog wel eens gebeuren. Iemand ervaart zijn geloof uitbundig en geeft daar uiting aan, en anderen hebben dan het gevoel te kort te schieten, of en dat kan ook, iemand beschouwt zijn gevoel en zijn beleving als het bewijs van de echtheid, en mensen die niet zo'n gevoel kennen, worden dan als minder gelovig beschouwd. En dat is een kwalijke zaak. Je gaat dan jouw ervaring of

de ervaring van een ander als norm beschouwen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Want voor je relatie met God geldt hetzelfde als voor die huwelijksrelatie waar we het net over hadden. Niet jouw emoties bepalen of je een echt kind van God bent, maar of je 'ja' hebt gezegd tegen de Here Jezus. Wie Hem aanvaardt als Verlosser is een kind van God geworden. Dat is het feit. En onze gevoelens zijn daar een reactie op. En dat mag bij ieder mens verschillend zijn.

De manier waarop gelovigen uiting geven aan hun geloof wordt voor een groot deel bepaald door de volksaard en de cultuur. Als wij een migrantenkerk bezoeken, die voor het overgrote deel uit Afrikanen bestaat, dan moeten we niet gek staan te kijken dat er tijdens de uitbundige samenzang gedanst wordt. Het past bij de Afrikaanse volksaard om te swingen. Het zit als het ware in de genen. Bij de gemiddelde Nederlandse kerkdienst gaat het wat meer ingetogen toe. We vinden dat minder bij onze volksaard passen. Dat is absoluut waar, maar toch wil ik daar wel een kleine kanttekening bij plaatsen. Want Nederlanders gedragen zich tijdens feestjes of in een voetbalstadion in één keer wel uitbundig. Dan staan we wel te springen en te dansen en geven we geen blijk van een ingetogen volksaard. En daarom mogen we ons ook best eens eerlijk afvragen hoe dat komt: waarom staan wij tijdens een voetbalwedstrijd te hossen, en kost het ons moeite om tijdens een zangdienst enthousiast mee te doen. Dat kun je dan niet afdoen als volksaard, daar zit meer achter. Dan zullen we ons eerlijk de vraag moeten stellen of we niet blijer zijn met het feit dat Nederland in de WK finale speelt, dan met het feit dat we een kind van God zijn.

Behalve de volksaard hebben we ook nog te maken met de tijdgeest. De tijdgeest heeft ook invloed op de manier waarop we ons geloof beleven. De huidige tijd is een andere dan de vroegere. In het verleden was men in de kerk veel bezig met de zogenaamde waarheidsvraag. Nu wordt de waarheid meer als relatief beschouwd, ieder heeft z'n eigen waarheid, en men laat zich meer leiden door wat goed voelt. De grotere aandacht voor het gevoel heeft absoluut ook zijn invloed op de geloofsbeleving van de hedendaagse mens. Omdat voorheen gevoel bijna een verdacht woord in de kerk was is er terecht meer aandacht voor gevoel gekomen. Maar nu zie je soms dat het gevoel zo belangrijk is geworden dat hetgeen goed voelt is gaan heersen over de waarheid.

In de geschiedenis van David, die we zojuist hebben gelezen, zien we ook hoe David uitbundig uiting geeft aan zijn geloof. De ark van God, die ooit door de Filistijnen was buit gemaakt, werd nu weer terug gebracht in Jeruzalem. En terwijl de ark werd binnengebracht juichten de mensen en werd er op de hoorn geblazen. En terwijl de ark wordt binnengebracht in de stad en er om de zes stappen een offer werd gebracht, danst David uit alle macht voor de stoet uit. Michal, Davids vrouw, kijkt boven uit het raam, en vol verachting ziet ze hoe haar man zijn koninklijke gewaad had afgeworpen en huppelt voor Gods aangezicht. De dans is in het Oude Testament vaker een uiting van grote blijdschap bij speciale gebeurtenissen. In Exodus 15 bijvoorbeeld zien we bijvoorbeeld hoe de vrouwen van Israel, onder leiding van Mirjam de zus van Mozes, met tamboerijnen en reidans feest vierden omdat de Here God hen droogvoets door de Schelfzee had gevoerd en Farao en zijn leger omkwamen. Ook in de Psalmen lezen we vaak dat er uitbundig uiting wordt gegeven aan de blijdschap. Psalm 47 roept op om in de handen te klappen en in Psalm 150 wordt er gedanst onder begeleiding van allerlei muziekinstrumenten: bazuinen, harpen, de citer, de tamboerijn, de fluit, snarenspeel, cymbalen het kan niet op. In de Oude Psalmberijming zoals wij die zingen in de kerk hebben de dichters het orgel er tussen gezet bij het 2^e couplet *'Laat zich't orgel overal bij het juichend vreugdgeschal, tot des HEREN glorie paren'*. Maar u begrijpt natuurlijk wel dat het orgel ten tijde van David nog niet bestond, het is erbij verzonnen in deze psalm. Er is uiteraard niets mis mee om het orgel mee te laten doen in het orkest ter ere van God, maar de psalm geeft in ieder geval geen aanleiding om het orgel de andere instrumenten te laten vervangen.

In de bijbelse tijd was het in ieder geval niet ongewoon om met handgeklap, reidans en verschillende muziekinstrumenten uitbundig feest te vieren voor God. En David deed er vrolijk aan mee.

Voordat wordt ingegaan op de houding van Michal richt de bijbel zich eerst op de voltooiing van de tocht naar Jeruzalem. David en de zijnen brengen de ark naar de tent die David daarvoor heeft opgezet. Opnieuw werden er brandoffers en vredeoffers gebracht. Deze offers worden gebracht om verzoening te doen van de zonden, maar ook als teken van totale overgave aan God. Na de offerplechtigheid zegent David het volk in naam van God. Het zegenen is in het Oude Testament bij uitstek een functie van de priesters, maar de handeling is niet uitsluitend

voorbehouden aan de priesters. Ook van de aartsvaders en iemand als Jozua is bekend dat zij de zegen uitspraken. En ook Davids zoon Salomo heeft bij de inwijding van de tempel het volk gezegend. Hier zien we dus David een zegen uitspreken. Daarna deelt hij ook nog geschenken uit, brood, dadelkoeken en rozijnenkoeken. Daarna gaat iedereen naar huis.

Ook David gaat naar huis. Probeer dan eens het contrast voor te stellen. David zal zich ongetwijfeld geweldig blij gevoeld hebben. Eindelijk is de ark weer in Jeruzalem. Er is geofferd, gedanst en David heeft er met volle teugen aan deelgenomen. En dan kom je thuis en dan die reactie van z'n vrouw. Ze vindt het allemaal maar niks. Hoe kun je nu als koning zo gekleed gaan. Als de eerste de beste slaaf heeft hij zich voor de ogen van zijn slavinnen en onderdanen ontbloot. David heeft in een gewoon linnen kleed rondgelopen, zoals de Levieten altijd dragen tijdens hun dienst in de tempel. Dat is toch een koning onwaardig. En dat gehuppel en gespring....ongepast. Michal was bezig met wat zij waardig en gepast vond, en met de vraag wat de mensen er wel niet van zouden vinden. David was daar helemaal niet mee bezig. Hij was vervuld van de zaak van God. Dat blijkt ook wel uit zijn antwoord. "*Voor het aangezicht van de HERE heb ik gedanst....*" Proef je het verschil. Michal is bezig met de vraag hoe David overkwam in de ogen van het volk, zeg maar met de buitenkant, David geeft uiting aan zijn blijdschap door voor Gods aangezicht te dansen. Wat in zijn hart leeft komt naar buiten!

Wat kunnen wij nu leren van deze geschiedenis. Het is mij er echt niet om te doen om vanaf volgende week de reidans in te voeren, of zo. Ik kom zelf uit een cultuur waar op catechisatie tegen jongeren gezegd werd dat de dansvloer verboden terrein was. Ik kan niet eens dansen en ik houd er ook niet van. En ik denk ook best dat er een cultuurverschil is tussen het Joodse volk uit de tijd van David en de bevolking uit Oldebroek en Oosterwolde, om maar wat te noemen.

Maar we kunnen wel leren van de houding van David en ook van de verkeerde houding van Michal.

Ik herinner me dat iemand me eens vertelde dat bij hem, in zijn redelijk traditionele kerk, er langzaam aan wat aan het veranderen was. Er kwamen andere muziekinstrumenten in de dienst en er werden andere liedbundels gebruikt. Nu kwam het wel voor dat er mensen tijdens deze liederen in de handen klaptten, of ook wel

één of twee handen ophieven, om zodoende uitdrukking te geven aan wat er in hun hart leeft. De man die mij dit vertelde gaf eerlijk toe dat hij zich hier aan ergerde. Het was gewoon zijn geloofsbeleving niet. Toen heb ik hem de volgende vraag gesteld: Wiens hart was meer op God gericht, het hart van het gemeentelid, dat vol overgave stond te zingen, of jouw hart, omdat je jezelf ergert? Toen was het stil.... Je hebt gelijk, was het antwoord.

Begrijp me goed, dit is geen pleidooi om persé met opgeheven handen te zingen, of zo. Want het kan ook andersom. Tijdens de maranathaconferentie zijn er weer uit volle borst JdH liederen gezongen bij het orgel. Het kan net zo goed dat die manier van zingen niet bij je past en dat jij jezelf daar aan ergert, omdat het jouw manier niet is. Dat is precies hetzelfde, je ergert je aan iemand met een andere geloofsbeleving. En een geërgerd hart kan je blokkeren in je relatie met God. Wees niet te gauw geërgerd. Terwijl Michal geërgerd was, was David al dansend op God gericht.

We mogen van elkaar verwachten dat we rekening houden met elkaars gevoelens. We gunnen elkaar de ruimte om het geloof te beleven, maar we houden er ook rekening mee dat niet iedereen hetzelfde is en daarom is er ook niets mis mee om je vanwege je broeder of zuster in te houden. Het is onmogelijk om jouw beleving als norm op te leggen aan je broeder of zuster.

Uiteindelijk gaat het maar om één ding, liefde voor de Here Jezus en liefde voor elkaar. Maar daarvoor moeten we wel met elkaar in gesprek. En als je die liefde voor de Here Jezus proeft bij elkaar, dan bindt dat geweldig samen en dan groeit er vertrouwen, ook al is er verschil in beleving en gevoelens. En als dat vertrouwen en die liefde voor elkaar er is, dan gun je elkaar de ruimte, zonder dat jouw beleving als het enige juiste wordt gezien. Dan is onze veelkleurigheid niet lastig maar een verrijking. Dan wordt je blij, als je broeder of zuster van harte voor de Here God zingt, al is het misschien niet op jouw manier.

David danste niet voor mensen. Hij danste voor de Here God. Michal beroofde zichzelf van de vreugde door een geërgerd hart.

De apostel Paulus roept ons in de Filippenzenbrief op om blij te zijn in de Here. En een van de manieren waarop we uiting kunnen geven aan onze blijdschap is muziek

en zang. We hoeven dat echt niet op z'n Davids te doen, maar ik hoop wel van harte dat we streven naar dezelfde hartsgesteldheid:

Voor de HERE.....daar is het me om te doen.....om Hem alleen!

Amen

April 2011
G.P. Hartkamp
Wapenveld